

In de vaste commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport bestond bij enkele fracties behoefte een aantal vragen en opmerkingen voor te leggen aan de Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (Karremans) over PFAS in particuliere kippeneieren¹.

Voorzitter van de commissie,
Mohandis

Adjunct-griffier van de commissie,
Heller

¹ Kamerstuk 35 334-361

Inhoudsopgave

- I. **Vragen en opmerkingen vanuit de fracties**
 - Vragen en opmerkingen van de leden van de PVV-fractie**
 - Vragen en opmerkingen van de leden van de GroenLinks-PvdA-fractie**
 - Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie**
 - Vragen en opmerkingen van de leden van de NSC-fractie**
 - Vragen en opmerkingen van de leden van de D66-fractie**
 - Vragen en opmerkingen van de leden van de BBB-fractie**
- II. **Reactie van de Staatssecretaris**

I. Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen en opmerkingen van de leden van de PVV-fractie

De leden van de PVV-fractie hebben kennisgenomen van de brief «PFAS in particuliere kippeneieren» en hebben hier geen verdere vragen of opmerkingen over.

Vragen en opmerkingen van de leden van de GroenLinks-PvdA-fractie

De leden van GroenLinks-PvdA-fractie hebben kennisgenomen van de brief van de Staatssecretaris. Genoemde leden vinden het advies erg vervelend voor hobbyhouders met kippen en hebben hier nog enkele vragen en opmerkingen over.

De leden van GroenLinks-PvdA-fractie lezen in de beantwoording op schriftelijke vragen van het Lid Flach dat «Het RIVM-rapport onderdeel is van een langer lopend onderzoekstraject met als doel de bronnen van verhoogde PFAS-gehalten in eieren te achterhalen. Aspecten zoals genoemd in uw vraag worden hierbij meegenomen.»² Wanneer komt dit bredere rapport? Tevens lezen deze leden dat dit vergaande advies eerst enkel voor de regio Chemours gold, maar nu is uitgebreid naar heel Nederland. Is het mogelijk om per regio te gaan onderzoeken hoe het staat met de PFAS-gehalten in particuliere kippeneieren, zodat er ook per regio een advies gegeven kan worden? In dat geval is het advies minder generiek en kunnen hobbyhouders met kippen weer perspectief krijgen. De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie begrijpen dat hobbyboeren hun eieren kunnen laten testen op PFAS. Welke kosten zijn hieraan verbonden? Wordt dit gedaan bij commerciële partijen of is dit vanuit een overheidsinstantie? Worden de testresultaten ook gebruikt om bredere conclusies te trekken over PFAS in Nederland? Deelt de Staatssecretaris het principe van de «vervuiler betaald»? Is de Staatssecretaris het eens dat de uitstoters van PFAS ook verantwoordelijk zijn voor de schade en dus ook voor het feit dat er een negatief advies is voor het eten van eieren van hobbyboeren? Gaat de Staatssecretaris zich inspannen om deze testkosten op vervuilers te verhalen?

PFAS in eieren past in het breder probleem van PFAS-uitstoot in Nederland. Welke concrete stappen gaat de Staatssecretaris nemen om de PFAS-uitstoot in Nederland naar beneden te krijgen? En hoe dragen die stappen bij aan het naar beneden krijgen van PFAS-gehalten bij eieren van hobbyhouders met kippen?

Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie hebben kennisgenomen van de brief over PFAS in particuliere kippeneieren. Zij vinden het belangrijk dat de risico's

² Aangangsel van de handelingen 2024–2025, nr. 2229

van blootstelling aan (teveel) PFAS serieus worden genomen maar hechten ook waarde aan het voorkomen van onnodige onrust in de samenleving. Zij hebben daarom nog enkele vragen.

Zoals het RIVM-rapport aangeeft, krijgen mensen al veel PFAS binnen via voedingsmiddelen en water. De leden van de VVD-fractie vragen daarom wat de reden is dat er nu voor particuliere kippeneieren een apart consumptieadvies wordt gegeven. Hoe past dit advies binnen het totale beleid van dit kabinet om uitstoot en verspreiding van PFAS tegen te gaan?

Tot slot vragen de leden van de VVD-fractie hoe ervoor wordt gezorgd dat consumptieadviezen proportioneel blijven, zeker wanneer er nog onzekerheid bestaat over de bron van vervuiling en verklarende factoren voor de gevonden concentraties.

Vragen en opmerkingen van de leden van de NSC-fractie

De leden van de NSC-fractie hebben met bezorgdheid kennisgenomen van de brief over PFAS in particuliere kippeneieren. Deze leden vinden het belangrijk dat de gezondheid van burgers beschermd wordt door de blootstelling aan PFAS-stoffen en de ophoping daarvan in het lichaam zoveel mogelijk te beperken. Zij zijn blij met de inzet van Nederland om in Europees verband een verbod op PFAS te bewerkstelligen. Met betrekking tot het rapport uit de brief en het voorstel op het Europese verbod op PFAS hebben deze leden daarom de volgende vragen.

De leden van de NSC-fractie lezen dat de eieren in het RIVM-rapport rauw zijn geanalyseerd op PFAS. Zijn er aanwijzingen dat het gehalte PFAS anders zou zijn wanneer deze eieren verhit zouden worden, zoals veelal gebruikelijk bij de consumptie van eieren? Is dit te onderzoeken? Hoe zou dit de voorlichting vanuit het kabinet en het Voedingscentrum veranderen mocht het PFAS-gehalte in verhitte eieren hoger/lager liggen dan in rauwe eieren?

De leden van de NSC-fractie lezen verder dat één van de aannames in het RIVM-rapport is dat een ei gemiddeld vijftig gram weegt. Hoe realistisch is deze aanname, gezien ander onderzoek naar de verdeling van het gewicht van eieren? ³ In hoeveel regio's zouden mensen überhaupt nog maximaal één of meer eieren kunnen eten wanneer het gewicht van eieren in de berekening van het PFAS-gehalte wordt bijgesteld?

De leden van de NSC-fractie vragen de Staatssecretaris waarom maar 18 soorten PFAS zijn getest in het RIVM-rapport als volgens het Voedingscentrum bekend is dat er meer dan 4700 soorten PFAS zijn.

De leden van de NSC-fractie willen graag ook breder kijken dan alleen blootstelling aan PFAS via hobbyeieren. Kan de Staatssecretaris komen met een lijst met voedingsmiddelen met de meeste PFAS per gram aan voedingsmiddel? Is de Staatssecretaris in gesprek met het Voedingscentrum over de voorlichting van PFAS in al deze voedingsmiddelen?

Daarnaast maken de leden van de NSC-fractie zich zorgen om de interactie effecten tussen verschillende soorten PFAS door blootstelling aan meerdere bronnen met PFAS stoffen. Zijn er aanwijzingen dat naast het opstapelen van PFAS in het lichaam (bijvoorbeeld uit het drinkwater en voedingsmiddelen) de negatieve gezondheidseffecten worden versterkt wanneer bepaalde soorten PFAS stoffen tegelijkertijd in het lichaam aanwezig zijn?

De leden van de NSC-fractie waarderen de inzet van Nederland samen met andere landen om in Europees verband een verbod op PFAS te realiseren. Wat is de voortgang van het Europese verbod op PFAS? Worden er momenteel struikelblokken ervaren bij het indienen van dit

³ Koeklebeck, 2001 (https://www.researchgate.net/figure/Distribution-of-egg-weights-individual-cartons-individual-carton-1996-Survey-2_fig5_12037435)

voorstel en zo ja, welke? En welke mogelijkheden ziet de Staatssecretaris om de blootstelling van burgers aan PFAS te verminderen?

Vragen en opmerkingen van de leden van de D66-fractie

Met interesse hebben de leden van de fractie van D66 kennisgenomen van de brief van de Staatssecretaris over de problematiek rondom stikstof en PFAS. Daartoe hebben deze leden verdere vragen.

De leden van de D66-fractie bedanken het RIVM voor het zorgvuldige advies over de aanwezigheid van PFAS in eieren van hobbykippen. Het is zorgwekkend dat mensen die bewust kiezen voor het houden van eigen kippen in de achtertuin nu mogelijk ongezonder uit zijn als zij hun eigen eieren consumeren.

De leden van de D66-fractie vinden het ernstig dat nog altijd niet duidelijk is waar de PFAS-vervuiling precies vandaan komt. Deze leden kijken dan ook met belangstelling uit naar aanvullend onderzoek naar de oorsprong van deze stoffen in het milieu.

Tegelijkertijd benadrukken deze leden dat dit rapport de noodzaak vergroot om op Europees niveau krachtig te pleiten voor een algeheel verbod op PFAS, met slechts een zeer beperkte uitzondering voor onmisbare medische toepassingen. De leden van de D66-fractie vragen de Staatssecretaris of hij bereid is dit signaal, met het oog op de volksgezondheid, expliciet over te brengen aan zijn collega-bewindspersoon van Infrastructuur en Waterstaat.

Daarnaast vragen de leden van de D66-fractie aandacht voor de praktische gevolgen van dit advies voor burgers. Kan de Staatssecretaris aangeven hoe het is gesteld met de capaciteit en betaalbaarheid van laboratoria waar particulieren hun eieren kunnen laten testen?

Vragen en opmerkingen van de leden van de BBB-fractie

De leden van de BBB-fractie hebben de «risk assesment of PFAS» en de brief «PFAS in particuliere kippeneieren» van de Staatssecretaris met interesse gelezen en hebben daarover een aantal vragen.

Genoemde leden horen graag van de Staatssecretaris hoe hij de impact van dit rapport en het daarin geuite advies om niet langer eieren van eigen (hobby)kippen te eten inschat. De leden van de BBB-fractie willen ook graag weten of de impact van het advies verkleind had kunnen worden door het onderzoek zo vorm te geven dat ook andere mogelijke adviezen onderzocht geweest waren. Zo zien zij bijvoorbeeld dat de mogelijkheid tot aanpassing van het rantsoen, locatie of huisvesting van hobbykippen niet onderzocht is. Ook zouden zij graag willen weten of het onderzoek groot genoeg opgezet geweest is om zo'n ingrijpend advies te geven.

De leden van de BBB-fractie willen daarnaast aan de Staatssecretaris meegeven dat zij vinden dat de resultaten van een dergelijk, impactvol onderzoek gemakkelijk beschikbaar zouden moeten zijn voor Nederlandse burgers. Het onderzoek van het RIVM is echter alleen in het Engels beschikbaar. De leden van de BBB-fractie zijn daarover ontstemd. Zij begrijpen dat het voor internationale referenties van belang is dat een dergelijk onderzoek correct vertaald wordt naar het Engels, maar zij zien dat niet als reden om een Nederlandse basis te gebruiken, zoals in de wetenschappelijke wereld zeker niet ongebruikelijk is. Het RIVM is een Nederlands Rijksinstituut, met Nederlands overheidsgeld wordt naar een Nederlandse situatie onderzoek gedaan. Een Nederlands onderzoeksrapport is dan een absoluut minimale vereiste. Van de Nederlandse burger hoeft niet verwacht te worden dat zij de Engelse taal zodanig beheersen dat zij een Engels onderzoeksrapport goed kunnen lezen.

Vragen en opmerkingen van de leden van de SP-fractie

De leden van de SP-fractie hebben kennisgenomen van de onderhavige stukken en hebben hier nog enkele vragen en opmerkingen over.

De leden van de SP-fractie vragen de Staatssecretaris of het kabinet naast dit advies ook stappen gaat zetten om de volksgezondheid te beschermen tegen de veel bredere blootstelling aan PFAS. Zij zijn van mening dat dit soort stappen om zeer specifieke bronnen van PFAS-blootstelling aan te pakken onvoldoende zijn. Is het kabinet bereid om dit probleem bij de bron aan te pakken en een totaalverbod op de productie van PFAS in te voeren?

De leden van de SP-fractie vragen daarnaast in hoeverre er nu breder onderzoek wordt gedaan naar de gezondheidseffecten van de blootstelling aan PFAS in Nederland. Hoe gaat het nu bijvoorbeeld met het gezondheidsonderzoek in de omgeving van Chemours en de uitvoering van de motie-Dobbe/Kostić⁴ die de regering verzocht om het uitgebreide onderzoek naar de gezondheidseffecten van Chemours in ieder geval door te laten gaan en daarbij ook de noodzaak voor eventueel vervolgonderzoek in kaart te brengen?

II. Reactie van de Staatssecretaris

⁴ Kamerstuk 32 793, nr. 764